

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

המלך

פרשת נצבים

אור

יסוד התפילה ותקיעת שופר פיו וליבו שויים:

דברים פרק ל (יא) פי המצוה הזאת אשר אנכי מצוה היום לא נפלאות הוא ממנה ולא רחקה הוא: (יב) לא בשמים הוא לאמר מי יעלה לנו השמימה ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה: (יג) ולא מעבר לים הוא לאמר מי יעבר לנו אל עבר הים ויקחה לנו וישמענו אתה ונעשנה: (יד) פי קרוב אליך הדבר מאד בפיו ובלבבך לעשתו:

צריך שפיו וליבו שויים:

ונראה לכאר את הרמז בפרשתנו בהקדם מה שדרשו חז"ל במסכת עירובין דף נד ע"א רבי יצחק אמר מהכא דברים ל' כי קרוב אליך הדבר מאד בפיו ובלבבך לעשותו. אימתי קרוב אליך בזמן שבפיו ובלבבך לעשותו. אפשר לומר כרמז שיסוד עבודת האדם לא בשמים היא אין תביעה מהאדם להיות כמלאך בשמים ולא מעבר לים להיות מתייסר ולנדוד בכדי לזכות לעבוד את השי"ת אלא כל בקשתו של הקב"ה מהאדם שיהיו פיו וליבו שויים ויכניע ליבו לפני השי"ת, ועי"ז יכול להגיע להשגות גבוהות.

רמז הבן איש בשופר:

ואכן ראיתי בספר דרשות הבא"ח דעניין בפיו ובלבבך יש בו רמז על השופר, דהנה שופר בגמטריה תקפו, וכן תיבת פה ולב במילואן כזה פ"ה ה"י למ"ד ב"ת בס"ה תקפו, והדבר מרמז ללמדנו שעיקר תקיעת השופר לשפר מעשיו של האדם היינו שיהיו פיו וליבו שויים, אבל כאשר ח"ו האדם בפיו מדבר אחרת ובלבו חושב אחרת עליו אמר הנביא ישעיהו פרק כט (יג) ויאמר אדוני יען פי נגש העם הזה בפיו ובשפתיו כפדוני ולבו רחק ממני ותהי יראתם אתי מצנת אנשים מלפניה:

דברי הרמב"ם רמז השופר:

והנה ידועים דברי הרמב"ם הלכות תשובה פרק ג הלכה ד אף על פי שתקיעת שופר בראש השנה גזירת הכתוב, רמז יש בו כלומר עורו ישינים משנתכם ונרדמים הקיצו מתרדמתכם וחפשו במעשיכם וחזרו בתשובה וזכרו בוראכם, אלו השוכחים את האמת בחבלי הזמן ושוגים כל שנתם בהבל וריק אשר לא יועיל ולא יציל, הביטו לנפשותיכם והטיבו דרכיכם ומעלליכם, ויעזוב כל אחד מכם דרכו הרעה ומחשבתו אשר לא טובה וכו' עכ"ל, נמצא שעיקר תכלית תקיעת

שאלות

א) יש להבין מה כוונת התורה במה שאומרת שקיום התורה והמצוות אינם בשמים ולא מעבר לים אלא הדבר קרוב בפיו ובלבבך, כיצד הדבר נעשה קל בגלל שתלוי בפיו ובלבבו הרי כל הנידון שיש לאדם יצר של תשוקות ותאוות שמונעות ממנו את קיומם ובמה איפה הנחמה שאינם בשמים ומעבר לים סוף סוף הדבר מאוד קשה?

ב) זאת ועוד מהו הנמשל והמכוון לא בשמים ולא מעבר לים וכי יעלה על דעת שהתורה תצווה את האדם דבר שאין ביכולתו לעשות ואם כן נראה שזה אך למותר להמשיל בלשון זו?

ג) עוד יש לשאול בעניני שופר שיש להבין מעלת תקיעת השופר אשר גורמת לבלבל השמץ ולהקים כביכול את הקב"ה מכיסא דין לכסא רחמים, וכי מעשה התקיעה כל כך מסוגל ומה מעלתו?

בנוהג שבעולם:

כאשר נתבונן בתפילת בני אדם מהשורה לצערנו הגם שבאים להתפלל לפני בורא עולם אולם ליבם כל עימם מטורח החיים וכל אדם נתונים כל שרעפיו ומחשבותיו על ענייני העולם עסקיו פרנסתו ובריאותו ומשפחתו וכדומא כך שיכול האדם לבוא להתפלל וכמעט אינו שם ליבו למה שהוא אומר אלא מדקלם את טקסט התפילה המודפס לפניו ובוה יציא ידי חובה, אולם תורתנו הקדושה מלמדת אותנו שעיקר העבודה היא לא רק בפה אלא ביהוד עם הלב ותפילה זו עבודה שבלב, וכבר אמרו חז"ל במסכת ברכות דף ו ע"ב אמר ליה ההוא מרבנן לרב ביבי בר אביי, ואמרי לה רב ביבי לרב נחמן בר יצחק מאי כרם זלת לבני אדם? אמר ליה אלו דברים שעומדים ברומו של עולם ובני אדם מזולזין בהן. ופרש"י שם. דברים שעומדים ברומו של עולם. כגון תפלה, שעולה למעלה.

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

אפילו בעל החלומות אומר לו לאדם למהר הוא מת – אל ימנע עצמו מן הרחמים, שנאמר כי ברב חלמות והבלים ודברים הרבה כי את האלהים ירא. מיד ויסב חזקיהו פניו אל הקיר ויתפלל אל ה'. מאי קיר? אמר רבי שמעון בן לקיש מקירות לבו, שנאמר מעי מעי אוחילה קירות לבי וגו'. ופרש"י מסכת ברכות דף י ע"א מקובלני מבית אבי אבא דוד, שראה את המלאך וחרבו שלופה בידו בסוף ספר שמואל (ב' כ"ד), ולא מנע עצמו מן הרחמים.

להתפלל אפילו שזה נגד הטבע:

מסופר כי מרן הסטייפלר זצ"ל שאל את החזן איש אם יש ענין להתפלל על אדם שחולה במחלה הקשה רח"ל האם זה בגדר נס ואין מתפללים על ניסים ואפילו עושים לו נס מנכים מזכויותיו, השיב לו החזן"א שהוא מכיר רב אחד הרב דצרניגוב זצ"ל שהרופאים אמרו עליו שלא יהיה יותר מזמן מועט וחי אח"כ שלשים שנה הרי שאין זה נס ולפעמים אפשר להוסיף לחיות, והוסיף על כך הסטייפלר ואמר אח"כ אף אנו ראינו את רבי משה חברוני ורבי ברוך סורוצקין זצ"ל שהוסיפו לחיות עשרות שנים עם מחלה זו.

מעשה המלמדנו על פיו וליבו שיום:

וכמעשה שהיה בזמן האדמו"ר רבי שלום מבלו זצ"ל אשר היה איזה חייט מחסידי בעלז ותחלת דרכו הייתה בצדקות בכל יום מתפלל ולומד כל התהילים ואחר כך היה כולך לעבודתו וברוך השם התפרנס בשפע, והנה פעם אחת התפתח ויכוח עד ריב עם אחד מקציני הגויים ועל ידי זה הפסיק אותו קצין לקנות ממנו, ואותו חייט היות והיה בור ועם הארץ החליט מאחר והקב"ה הענישו והפסיק אותו קצין לקנות ממנו החליט גם הוא להעניש את הקב"ה על ידי זה שיפחית מזמור תהילים מהרגלו, ואחר זמן הפסיק עוד איזה מפקד לקנות ושוב הפחית מהתהילים וכך היה הולך ופוחת עד שהפסיק כליל הלקוחות והוא החליט להפסיק לגמרי לא תהילים ולא תפילה, עד שהגיע למצב שהחליט אפילו לחלל שבת, ובנתיים כבר סגר החנות כיון שאין כלל קונים ואין לו יותר מה לעשות ולא היה לו מה לאכול, ואותו היום היה מוצאי שבת קודש יום הראשון של הסליחות וביום זה מנהגו של האדמו"ר להיות שליח ציבור,

השופר וסגלתו אינה עצם התקיעה בלבד אלא התוצאה אצל האדם, וזוהי כוונת הנביא שכאשר שומע אדם תקיעת שופר הרי זה דבר שמחייב חשבון נפש אצל האדם להתבונן במעשיו ולעשות חשבון נפש ליום הדין וכאשר האדם מעורר ליבו לתשובה וחרד מדבר הי"ת, זה עצמו הסגולה של השופר להקים כביכול את הקב"ה מכסא דין לכסא רחמים ולא סתם מעשה התקיעה וכאשר נרמז בפרשה ובשמו של השופר.

תפילה בכונה מעומק הלב מבטל הגזירה:

וכבר למדנו חז"ל אם מתפלל מעומק הלב אין תפילתו חוזרת ריקם כמבואר במסכת ברכות דף י ע"א וכן בגמרא ברכות דף לב ע"ב אמר רב המנונא מאי דכתיב מי כהחכם ומי יודע פשר דבר? מי כהקדוש ברוך הוא שיודע לעשות פשרה בין שני צדיקים, בין חזקיהו וישעיהו. חזקיהו אמר ליתי ישעיהו גבאי, דהכי אשכחן באליהו דאזל לגבי אחאב (שנאמר וילך אליהו להראות אל אחאב). ישעיהו אמר ליתי חזקיהו גבאי, דהכי אשכחן ביהורם בן אחאב דאזל לגבי אלישע. מה עשה הקדוש ברוך הוא הביא יסורים על חזקיהו, ואמר לו לישעיהו לך ובקר את החולה שנאמר בימים ההם חלה חזקיהו למות ויבא אליו ישעיהו בן אמוץ הנביא ויאמר אליו כה אמר ה' (צבאות) צו לביתך כי מת אתה ולא תחיה וגו'. מאי כי מת אתה ולא תחיה מת אתה בעולם הזה, ולא תחיה לעולם הבא. אמר ליה מאי כולי האי? אמר ליה משום דלא עסקת בפריה ורביה. אמר ליה משום דחזאי לי ברוח הקדש דנפקי מינאי בנין דלא מעלו. אמר ליה בהדי כבשי דרחמנא למה לך? מאי דמפקדת איבעי לך למעבד, ומה דניחא קמיה קודשא בריך הוא לעביד. אמר ליה השתא הב לי ברתך, אפשר דגרמא זכותא דידי ודידך ונפקי מנאי בנין דמעלו. אמר ליה כבר נגזרה עליך גזירה. אמר ליה בן אמוץ, כלה נבואתך וצא, כך מקובלני מבית אבי אבא אפילו הרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים. אתמר נמי, רבי יוחנן ורבי אלעזר דאמרי תרוייהו אפילו הרב חדה מונחת על צוארו של אדם אל ימנע עצמו מן הרחמים, שנאמר [איוב י"ג] הן יקמלני לו איחל. אמר רבי חנן

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

שמזמין כל פמליא של מעלה לראות, ק"ו כאשר אדם יתפלל בתום לב ופיו וליבו שוים וחושב ומכוון אשר מתפלל בודאי שהקב"ה ישמע תפילתו, כמאמר דוד המלך קרוב השם לכל קוראיו אשר יקראוהו באמת.

הרגל האדם בתפילתו ככפרי שומה:

אולם הרבה בני אדם רצים בתפילתם ואינם מרגישים מה מוציאים מפיהם ובעלי מוסר המשילו הדבר לכפרי שהשתדך עם בת עיר והשדכן הסביר לו שבעיר נוהגים נמוסין והכל מלווה בתגובת נמוסין כגון בבוקר אומרים בוקר טוב, ובלילה לילה טוב, ובאוכל בתיאבון או לשובע, וביום שלום עליכם איך אתם מרגישים, וכשאינו מרגיש כל כך טוב מאחלים לו תהיה בריא, או כשמתעטש אומרים לבריאות, וכן על זה הדרך כמובן שהאזין אותו כפרי להדרכת השדכן אך כל כך הרבה דברים ביחד לזכור את סדר הדברים לא הצליח לקלוט, ולכן כאשר הגיע לעיר ברגע שפגש את מחותניו פתח פיו כמ"ש ויפתח את פי האתון והתחיל לומר בוקר טוב לילה טוב לבריאות תהיה בריא בתיאבון וכך כל מה שזכר, לא ידעו האם לצחוק או לבכות לאיזה חתן טיפש השתדכו.

התביעה מאיתנו בתקופה הקשה שהמגיפה משביתה הכל:

והנה דוקא בתקופתנו אשר פוקדת את כל העולם המגיפה אשר משביתה את כל אורח החיים של בני האדם בכל תחומי החיים ולא רואים סוף או קץ לדבר ויתירה מכך שאוסרים את ההתכנסות בבתי כנסיות ומי יודע כיצד יראו ימים נוראים במצב הזה, אין זו אלא תביעה עלינו לשפר את תפילתנו ולעורר את הלבבות בכדי שהתפילה תהיה מעומק הלב ויהיו פינו ולבינו שוים ולא נתפלל משפה ולחוץ היות ולצערנו ליבנו סתום וחתום ודמעת העין יבשה, ולזאת הקב"ה מקשה עלינו בכדי שנתעורר ואין ספק אם כל אחד יקבל על עצמו לשפר את תפילתו שלא תהיה מצות אנשים מלומדה אלא תהיה עם שברון לב והתעוררות שהקב"ה ישמע בכל תפילתנו ותכלה שנה וקללותיה ותחל שנה וברכותיה.

כל בקשתינו למענך אלוקים חיים:

והדבר מקבל משנה תוקף כאשר נתבונן האדם עומד בתפלה בימים נוראים לפני בורא העולם בבקשות

ובאותו ערב כשעה קודם זמן הסליחות קרא לשמשו אלימלך ובקשו להכין העגלה לנסיעה ומיד עלו ונסעו עד שהגיעו לבית החייט, עמדו בחוץ ליד החלון והסתכלו על החייט שהיה יושב בעצבות גדולה ולפתע פתאום קם פתח הארון והוציא בקבוק משקה חריף והביא שתי כוסיות ומזג לשתי הכוסיות, והרים כוסית ואומר לחיים ושותה ושוב ממלמל ושותה גם כוסית השניה כאילו מיועד לשני בני אדם וכך חזר על המעשה כמה פעמים, וכאן אמר האדמו"ר מספיק ראינו נחזור לבית המדרש וחזרו להם ולא הבין השמש מדוע כל הדבר הזה הרי החייט הזה בור ועם הארץ גדול ואף זה זמן רב שלא בא להתפלל ומדוע הוצרך לראותו כיצד משתכר.

והנה חזרו לבית המדרש והתכונן האדמו"ר לסליחות ולפתע הופיע אות חייט בבית המדרש כולו אדום מרוב משקה חריף ששתה, ותיכף יצא האדמו"ר מחדרו והתחיל הסליחות בהתלהבות גדולה, השמש התבונן בחייט כיצד אומר הסליחות בהתלהבות, אחרי הסליחות נגד השמש לחייט ושאלו מה קרא היום וגם מדוע האדמו"ר בא לראותו ומה עשה, והתחיל החייט לספר את כל אשר עבר עליו עד שהפסיק לגמרי התפילות אולם באותו ערב התעוררו בו רשפי התשובה והחליט לתקן עצמו והתחרט על מעשיו שלא התנהג טוב ועשה ברוגז עם הקב"ה. והיות ויודע שפעם עשה שלום על ידי שתית כוסיות לחיים, כך עשה עם הקב"ה ולכן הרים כוסית ושתה לחיים אך היות והקב"ה לא יכול לשתות לכן שתה במקומו גם הכוסית השניה וכך חזר על הדבר כמה פעמים עד שהרגיש שיש שלום ולכן באל לסליחות, הלך אחר כך השמש ר' אלימלך לרבי ושאלו מדוע הלך לראות את החייט השיכור וסיפר לו את הסיפור שהחייט סיפר לו, והשיבו הרבי תדע לך שבאותו זמן ראה ברוח הקודש שכל פמליא של מעלה ירדו לראות איך אדם בתום לב משלים עם בוראו וחוזר בתשובה וכיצד הוא לא ילך לראות דבר נפלא כזה.

הנלמד מהמעשה

הנה מעשה לפנינו שכאשר נעשה אפילו מעשה פשוט בתום לב ושלימות כמה גדול הוא בעיני הקב"ה

עיר התורה שקרובה אליך

מרדכי מלכא

רב ואב"ד עיה"ק אלעד ת"ו

יו"ר ועדת סת"ם העולמית

הרבנות הראשית לישראל

לשכת הרבנות הראשית אלעד. ראש העין. הרצליה

בד"צ אלעד*בתי הוראה*שרותי דת*רישום נישואין*כשרות*מקואות*עירובין

The office of Rabanoot Eled – in hesd of Rabbi MORDECHAI MALKA

רופא אחד מפורסם בעולם שרק הוא יודע לרפאות אותה מחלה ובדוק ומנוסה הדבר שריפא הרבה חולים, ואחרת ח"ו אין לו סיכוי לחיות אלא זמן קצר, ברור שכל אשר יש לו יתן בעד נפשו וישתדל להגיע לאותו רופא ויעשה הכל כפי תנאיו בכדי לרפואתו ולא יאמר לו רק אשתדל ולא יעשה כיון שהרופא לא יטפל בו. אם כן ק"ו בין בנו של ק"ו הנהגת הבורא יתברך עם האדם אשר בכל רגע ורגע נותן חיות לאדם ומפעיל את גופו ומחזיק נשמתו בקרבו, וכל הבקשות שעומד האדם לבקש על צרכי גופו מתנה למענך אלוקים חיים, בודאי שצריך לעשות הכל לקיים התנאי בכדי לזכות שתקובל תפילתו, אבל אם ח"ו אין פיו ולבו שוים אין סיכוי לקבלת תפילתו כלל, אבל כאשר פיו וליבו שוים כרמז השופר בודאי יזכה ביום הדין.

למלאות כל צרכיו כיצד יכול לבקש ובאיזו זכות יכול לעמוד לפני בורא עולם ולבקש כתבנו בספר חיים ופרנסה ובריאות וכו'? וראיתי בספר אוצר התפילות שכל עיקר הבקשות הן תלויות בלמענך אלוקים חיים, זאת אומרת שכל מה שמבקש הוא לצורך עבודת השם יתברך ולא להנאתו, ולזאת התביעה עוד יותר קשה כיצד האדם מתפלל ואינו מתבונן במה שאומר, היות ואנו רואים עד כמה בני אדם מוכנים לשעבד את עצמן לעבודת השם יתברך לקיום התורה ומצוות, הרי בדרך כלל מקדים את בקשת צרכיו לבורא יתברך ובראשונה חושב כיצד להסדיר ענייניו ורק אחר כך בזמן הנותר חושב על הבורא יתברך, ואילו האדם היה חיי בהרגשה שכל חיו תלויים מנגד ומותנים בכך שניתנו לו לצרכי עשיית רצון הבורא בודאי היה מתנהג אחרת.

משל לחולה אנוש:

ונמשיל משל אם ח"ו האדם חולה אנוש במחלה ויש

מוסר השכל:

עלה בידנו להבין ולהשכיל עד כמה צריך להיות זהירים בתפילתנו כאשר אומרים הודוי וכן אבינו מלכנו ויתר הבקשות שנתבונן במה שמוציאים מפינו וכל תפילתנו תהיה מעומק הלב, ולא משפה ולחויץ והכל במהירות כאותו כפרי שומה מבלי להבחין בדברנו מבלי שיהיו הדברים בלשון תחינה, היות וברור כאשר האדם מתפלל בסגנון כזה שאין תפילתו מתקבלת. לזאת החלש יאמר גיבור אני ויעשה מאמץ להתכונן לתפילות וילמד ביאורם ויעורר ליבו להתפלל בתחנונים ידבר רש ובשברון לב כי לב נשבר ונבזה אלוקים לא תבזה ונחיה בזה בטוחים כי קרוב השם לכל קוראיו אשר יקראוהו באמת ויתקבלו ברחמים וברצון תפילתנו ויבטל מעלינו כל גזירות קשות ורעות ויגזור עלינו גזירות טובות ותכלה שנה וקללותיה ותחל שנה וברכותיה לטובה ולברכה לששון ולשמחה ולישועה בחסד וברחמים ונכתב ונחתם לחיים טובים ולשלום אמן ואמן.

בידידות ואהבה וכברכת שבת שלום ומבורך

ובתיבה וחתומה טובה

הצב"י מרדכי מלכא פ"ט

